

Francesc Ginabreda, NÚVOL, 19 de maig del 2016

<http://www.nuvol.com/noticies/llegir-damia-bardera-o-deixar-lempatia-en-stand-by/>

LLEGIR DAMIÀ BARDERA O DEIXAR L'EMPATIA EN STAND BY

“Crec que sóc un escriptor intens; un *sprinter*”, explica **Damià Bardera**, i afegeix que si hagués de fer una marató “trauria el fetge per la boca”. Doncs un fetge és justament un dels (òrgans) protagonistes del primera història que ens llegeix, “un conte de nadal”, mitjançant el qual ens explica el seu mètode creatiu: “Escriu des de l'inconscient”.

Bardera, autor prolífic de textos impecablement depurats, somriu vagament abans de començar a parlar de la seva *cuina literària*: estratagemes, manies, hàbits, referents i maldecaps a l'hora d'escriure. Aquesta és la proposta de la quarta edició del [cicle 7+1](#) que organitza la **Diputació de Girona**, que enguany no se centra tant en una temàtica específica sinó en el perfil dels autors convidats: “singulars, perifèrics i franciradors”. Amb el seu posat seriós, rigorós i solemne (en ordre creixent), en Bardera diu que es pren aquests adjectius “com un afalac”.

Saber vomitar i saber riure

És dimecres a la tarda i fa un temps pèssim (plou), però la constatació és merament anecdòtica quan hom comença a escoltar els seus contes i les seves reflexions: “Més que construir, el meu objectiu és *deconstruir* les parets racionals que impedeixen que sorgeixin les creacions de l'inconscient”. Una metàfora d'aquesta voluntat és *el penúltim vòmit*, llibre que l'autor esmenta per comparar l'aprenentatge de l'escriptura amb aprendre a beure i, si convé, vomitar (amb dignitat, naturalment). Dit d'una altra manera: la qüestió és saber utilitzar els

mecanismes conscients per estructurar el discurs sorgit de l'inconscient. Podem fer-ne un epítom amb el verb *pouar*: “el meu procés creatiu consisteix en això”. Després de l'escriptura des de l'inconscient, en Bardera parla del conte com a [test projectiu](#) (un motiu recurrent a la seva literatura) amb què el lector “es pot psicoanalitzar” i en el qual hi veu “els seus propis prejudicis, a vegades sense ser-ne conscient”. Per aquest motiu, reflexiona, sovint hi ha la tendència d'atribuir-li emocions o pretensions que no formen tant part de l'autor com del lector. I no cal dir que aquesta és la gràcia dels contes. Uns contes amb un humor estantís però implacable entre el naïf i el negre, amb personatges volgudament esquemàtics, “grotescos i atitellats, que estan malament del cap”.

Per tant, una advertència: “No es tracta d'entrar als meus llibres per identificar-se amb els personatges, perquè si fem això, patirem”. En efecte, l'amoralitat, el macabrisme i fins i tot el surrealisme que els defineix són l'excusa que tenim per acollir-nos a l'humor mentre llegim les seves desventures desmanyotades, i perquè aquestes ens facin molta més gràcia que pena. Però per riure fa falta un requisit: “Deixar els sentiments, millor dit: l'empatia, en *stand by*”. Perquè, si no, només hi podrem veure la pena que fan, que és macarrònica i dramàtica.

L'humor és el tema del quart apartat de la cuina literària d'en Bardera, directament relacionat amb el tercer, del qual hem parlat sense referir-nos-hi directament: els tres tipus de personatges principals que generen els escriptors: els personatges clarament superiors a l'autor (en Bardera posa com a exemple obres de **Faulkner**, **Porcel** o **Ana María Matute**); els personatges ni blancs ni negres amb tota la gamma de grisos que podem tenir tots nosaltres i amb qui més ens podem sentir identificats (dos exemples: **Falubert** i **Rodoreda**); i els personatges clarament inferiors a l'autor (grup on trobem en Bardera i altres narradors com **Espriu**, **Valle Inclán** o **Javier Tomeo**).

Depurar és l'essència

Els protagonistes de les històries d'en Bardera no són polièdrics, ni heroics, ni *mediocrement* propers a nosaltres: són malgirbats, blancs o negres, insensibilitzats i tocats de l'ala. Però són exactament així –primitius, caricaturescos i *limitats*– perquè aquesta és la condició *sine qua non* per formar part del món barderià, regit per una estricta depuració del llenguatge i, habitualment, per l'ús de l'el·lipse, amb el conseqüent buit que ha de ser omplert pel lector.

“Abans escrivia contes més llargs i anava depurant. Ara, per hàbit, el cervell ja discrimina la informació necessària i els textos em surten molt més depurats”. La tècnica es perfila amb la pràctica, i el resultat és el filtratge de mots en favor de l'eficiència de la tensió narrativa. “És com conduir”, resumeix. I, després d'una breu reflexió: “O com la teva parella, que la coneixes tant que només d'entrar a casa ja saps si aquell dia està empenyada”. La tècnica, doncs, es perfecciona amb el temps, un altre concepte clàssic pel que fa al procés creatiu. En aquest aspecte, en Bardera també fa bandera de la depuració: “Escriure és més una qüestió d'espai mental que de temps”, ço és, de trobar els moments adequats per fer-ho en funció de la “disponibilitat espiritual”.

Finalment, el nostre protagonista explica la seva opinió sobre els contes, que diferencia dels relats. Segons ell, els primers “tenen un punt d'epifania”, mentre que els segons “podrien ser el capítol d'una novel·la”. De fet, els contes són com partícules difuses que suren amb indeterminació a l'univers; l'escriptor (el demiürg, l'energia externa creadora) s'encarrega d'ajuntar-les i de cohesionar-les fent-les gravitar al seu voltant. Com a tal, en Bardera fa una declaració de principis: “Un bon escriptor és aquell que llegeix molt i de tant en tant escriu”.

Intentant estar a l'alçada de la seva aposta per la síntesi i la destil·lació del llenguatge, deixarem escrit un dels contes (més exactament, un microconte) que ens va llegir durant la tarda de pluja gironina de dimecres com a sinècdoque de

l'estil i l'humor barderians: **Hi havia una vegada un caníbal que es va menjar un vegetal –i en va deixar la cadira»**. I després va deixar de ploure.